

Casino Capitalism at Thailand's Borders: Theoretical Propositions in Political Economy and Policy Options***

Chaiyon Praditsil*

Jirayoot Seemung**

Abstract

The article analyzes casinos business at Thailand's borders as a form of casino capitalism. Cultural political economy theory is integrated with David Harvey's concept of Accumulation by Dispossession to describe the cultural context. Pierre Bourdieu's Theory of Practice is then used to consider the roles played by actors in casinos. Ulrich Beck's concept of Risk Society is then employed to illustrate the context of the locality under study. In addition, policy recommendations are offered. There are derived from the results of documentary research and in-depth interviews carried out in the field. The findings are that the mechanism and the process of capital accumulation in the research area can be categorized as Primitive Accumulation of Capital in a Neo-Liberal Globalization context. Most of the capital accumulation is by non-economic means. Furthermore, Appropriation of surplus in casino business is made possible by 2 factors: 1) the operators' acumen in conducting the business and 2) differential probabilities of gambling risk as between the operators or hosts and their customers. The implication is therefore that the policy proposal to legalize casinos in Thailand should be re-considered since policy itself would tend to compound social problems. Should such a policy become reality, measures should be in places to make for responsible gambling and to educated the public to be critically conscious of the nature of the risks involved in gambling, especially in casinos.

Keywords: Casino Capitalism, Thai Border Casinos, Gambling, Political Economy, Policy Options

*Corresponding author: Assoc. Prof. Dr Chaiyon Praditsil, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University, 41 M.5 Tambol Tachang, Muang District, Chanthaburi Province 22000
Email: Chaiyon49@gmail.com

**Jirayoot Seemung, Lecturer in Faculty of Political Science and Law, Burapha University, Tambon Sansuk, Muang District, Chanthaburi 20131. Email: Jirayoot@buu.ac.th

Received 11 (2562):2018; Accepted June 5, 2018

<http://www.library.polsci.chula.ac.th/journal2>

คณะรัฐศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทุนนิยมคาสีในชายแดนไทย: บททดลองเสนอทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองและทางเลือก
นโยบายสาธารณะ***

ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์*

จิรายุทธ์ สีม่วง**

บทคัดย่อ

บทความนี้ต้องการชี้ให้เห็นถึงการดำเนินธุรกิจบ่อนคาสีในชายแดนไทยที่อยู่ในรูปแบบทุนนิยมคาสีใน ซึ่งสามารถอธิบายจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองเชิงวัฒนธรรม โดยบูรณาการระหว่างแนวคิดการสะสมทุนโดยการแย่งยึดกรรมสิทธิ์ของเดวิด ฮาร์วีมาใช้ในบริบทของวัฒนธรรม ทฤษฎีว่าด้วยการปฏิบัติการของปีแอร์ บูร์ดิเยอมาพิจารณาบทบาทของผู้กระทำกรต่าง ๆ และแนวคิดสังคมเสี่ยงภัยของอูลริค เบคมมาพิจารณาบริบทเชิงสนามพื้นที่ นอกจากนี้บทความยังนำเสนอทางเลือกนโยบายสาธารณะจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองเชิงวัฒนธรรมด้วย การวิเคราะห์ดังกล่าวมาจากข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงเอกสารและการสัมภาษณ์เจาะลึกในภาคสนาม พบว่ากลไกและกระบวนการสะสมทุนของคาสีในชายแดนนั้นเป็นกระบวนการสะสมทุนเบื้องต้นในสถานการณ์ของโลกาภิวัตน์แนวเสรีนิยมใหม่ โดยเป็นการสะสมจากกลไกนอกเหนือจากเศรษฐกิจเป็นหลัก ส่วนกระบวนการช่วงชิงส่วนเกินในธุรกิจคาสีนั้นเป็นผลมาจากปัจจัยหลัก 2 ประการ คือ ความสามารถในการขับเคลื่อนในเวทีการพนันและโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงในการเล่นการพนัน วิเคราะห์สรุปได้ว่าข้อเสนอให้เปิดบ่อนคาสีได้อย่างถูกกฎหมายในสังคมไทยเป็น “การเพิ่มปัญหามากขึ้น” สำหรับสังคมไทยในปัจจุบัน หากในอนาคตมีการเปิดบ่อนคาสีในจะต้องมีการสร้างเงื่อนไขให้เกิดระบบการพนันแบบรับผิดชอบและการให้การศึกษาพลเมืองที่รู้เท่าทันการพนัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคาสีใน

คำสำคัญ: ทุนนิยมคาสีใน, คาสีในชายแดนไทย, การพนัน, เศรษฐศาสตร์การเมือง, ทางเลือกทางนโยบาย

*ผู้รับผิดชอบหลัก: รองศาสตราจารย์ ดร. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี 41 หมู่ 5 ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี รหัสไปรษณีย์ 22000 อีเมล Chaiyon49@gmail.com.

**อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 169 ถนนลงหาดบางแสน ตำบลแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี รหัสไปรษณีย์ 20131 อีเมล Jirayoot@buu.ac.th

***ได้รับบทความ 28 มีนาคม 2561; อนุมัติให้จัดพิมพ์ 5 มิถุนายน 2561

บทนำ

การก่อรูปของธุรกิจการพนันตั้งแต่ 50 ปีที่ผ่านมาถึงปัจจุบันได้ขยายตัวจนกลายเป็นธุรกิจไร้พรมแดนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ความใกล้ชิดระหว่างโลกาภิวัตน์กับกลไกตลาดเสรีไร้พรมแดนส่งผลให้กลุ่มทุนต่าง ๆ ในธุรกิจการพนันขยายตัวอย่างมากจนอาจกล่าวได้ว่าเป็นทุนนิยมการพนัน ดังจะเห็นได้จากปรากฏการณ์แนวโน้มการขยายตัวของธุรกิจการพนันทั่วโลกและในแถบเอเชียและแปซิฟิกที่มีการขยายตัวอย่างกว้างขวาง รูปแบบของธุรกิจพนันสมัยใหม่ที่จัดอย่างเป็นทางการและเป็นระบบที่สุดก็คือ บ่อน¹คาสีโนอันเป็นบ่อนการพนันที่มีรูปแบบการเล่นหลายประเภทและเปิดบริการอย่างถูกกฎหมายตลอด 24 ชั่วโมง (Nualnoi Treerat 2016, 26-39)

การพนันถือได้ว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมายในประเทศไทย ดังนั้นการเล่นการพนันในประเทศไทยจึงอยู่ในรูปแบบที่ไม่ถูกต้องทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นบ่อนงานศพ บ่อนตามประเพณี บ่อนบ้าน รวมไปถึงบ่อนเถื่อน เป็นต้น ตัวอย่างเช่น ในกรุงเทพฯ ปรากฏว่ามีการลักลอบดำเนินการและลงทุนทำบ่อนเถื่อนขนาดใหญ่อย่างน้อย 8 แห่งด้วยกัน คือ บ่อนเตาปูน บ่อนประตูน้ำ บ่อนโชคชัยสี่ บ่อนบางนา บ่อนเสี่ยถ่อ บ่อนตีพจนชาใหญ่ บ่อนเจ็จ้อ และบ่อนฮ็อตโต้ (Rattaphong Sonsuphap 2012, 43, 49) นักพนันที่เข้าไปเสี่ยงโชคในบ่อนผิดกฎหมายล้วนเสี่ยงต่อการถูกจับ ดังนั้นภายหลังจากที่ประเทศเพื่อนบ้านเปิดบ่อนคาสีโนถูกกฎหมาย ผู้เล่นบางส่วนจึงหันไปเล่นการพนันตามแนวชายแดนของประเทศไทย นโยบายการเปิดบ่อนคาสีโนของประเทศเพื่อนบ้านทำให้ธุรกิจคาสีโนในพื้นที่ชายแดนขยายตัวไปรอบประเทศไทย ในปัจจุบันพบว่ามียุโรปคาสีโนอย่างน้อย 30 แห่ง ดังนี้

ภาคใต้ตามแนวชายแดนไทย-มาเลเซีย พบบ่อนคาสีโนบริเวณรอยต่อรัฐเกดะห์และปะลิสใกล้พื้นที่อำเภอสะเตาะและอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา รวมทั้งพบบ่อนคาสีโนในรัฐเกดะห์ส่วนที่ติดกับอำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาสและอำเภอเบตง จังหวัดยะลา รวมถึงในประเทศมาเลเซียก็มีบ่อนคาสีโนกันตั้งไอร์แลนด์และประเทศสิงคโปร์ ก็ปรากฏบ่อนคาสีโนในพื้นที่มารีนาเบย์และเกาะเซ็นโตซ่า

ส่วนในภาคเหนือติดชายแดนไทย-พม่า ฝั่งชายแดนตรงข้ามจังหวัดเชียงราย พบบ่อนคาสีโนใกล้พื้นที่ดังต่อไปนี้ 1) อำเภอแม่สาย ได้แก่ บ่อนคาสีโนโรงแรมอัลลัวร์ รีสอร์ท บ่อนคาสีโนโรงแรมเรจจิน่า แอนด์ กอล์ฟคลับ และบ่อนคาสีโนโรงแรมวู้ก้าซัน ในจังหวัดท่าขี้เหล็ก 2) อำเภอเชียงแสน ได้แก่ บ่อนคาสีโนโรงแรมโกลเด้น ไทเองเกิล แอนด์ พาราไดซ์ รีสอร์ท ในเขตจังหวัดท่าขี้เหล็ก บริเวณสามเหลี่ยมทองคำ บ่อนคาสีโนคิงส์โรมัน ติดแม่น้ำโขง สามเหลี่ยมทองคำ เมืองต้นผึ้ง แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว และ 3) อำเภอเชียงของ ได้แก่ บ่อนคาสีโนโรงแรมนคราขปรีนเซส เมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว ติดสะพานข้ามแม่น้ำโขงไทย-สปป.ลาว แห่งที่ 4

¹คำว่าบ่อนในที่นี้ หมายถึง สถานที่ชุมนุมในการเล่นการพนันตามรากศัพท์ (Ratchabandityasapha 2011) ดังนั้นผู้เขียนจึงขอใช้คำว่า บ่อนคาสีโน ในภาษาไทยมาจากการแปลคำว่า casino

สำหรับภาคตะวันตกติดชายแดนไทย-พม่า ยังพบว่ามีย่านเมืองวีริเวอร์ไซด์ ริสอร์ต ฟังตรงข้ามอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และฟังตรงข้ามจังหวัดระนอง พบบ่อนอันดามันคลับ บนเกาะสน นอกจากนี้ชายแดนฟังตรงข้ามด่านเจดีย์สามองค์ จังหวัดกาญจนบุรี พบบ่อนคาสิโนเปิดให้บริการอยู่ที่เมืองพญาตองชู 2 แห่ง โดยรูปแบบการเข้าไปเล่นการพนันมีทั้งแบบที่ถูกกฎหมาย และการลักลอบเข้าเมือง

นอกจากนี้ตามแนวชายแดนไทย-สปป.ลาว ฟังชายแดนตรงข้ามจังหวัดเลย ในพื้นที่เมืองทุละคม แขวงเวียงจันทน์ พบบ่อนคาสิโนในโครงการแดนสวรรค์ น้ำมึร์ริสอร์ต และฟังตรงข้ามจังหวัดมุกดาหาร ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษสะพาน-เซโน แขวงสะพานนะเขต พบคาสิโนสะพาน เวกัส

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ ฟังชายแดนไทย-กัมพูชา บริเวณจุดผ่านแดนถาวรช่องจอม ตำบลด่าน อำเภอทาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ พบบ่อนคาสิโนโรยัล ฮิลล์ และโอเอสมิดริสอร์ต ในพื้นที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุดรธานี ประเทศกัมพูชาซึ่งทั้งสองบ่อนนี้เป็นบ่อนที่มีคนไทยนิยมเข้าไปเสี่ยงโชคมากที่สุด นอกจากนี้ยังพบบ่อนคาสิโนแห่งใหม่ล่าสุดที่เพิ่งก่อสร้างแล้วเสร็จใกล้ชายแดนไทย-กัมพูชา ห่างจากจุดผ่านแดนถาวรช่องสะง่า อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ประมาณ 500 เมตร คาสิโนแห่งใหม่นี้สร้างโดยกลุ่มทุนจากประเทศจีน มูลค่าลงทุนประมาณ 1,000 ล้านบาท และมีกลุ่มลูกค้าหลักคือคนไทย (ThaiPublica 2015, August 18)

สำหรับกรณีพื้นที่ภาคตะวันออกชายแดนไทย-กัมพูชา เนื่องจากพื้นที่ชายแดนส่วนนี้มีความยาวถึง 434 กิโลเมตร (ชายแดนไทย – กัมพูชา มีระยะทางสุทธิ 798 กิโลเมตร) กินพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ ตราด จันทบุรี และสระแก้ว ทำให้พบบ่อนคาสิโนหลายแห่งกระจายในพื้นที่ชายแดนทั้ง 3 จังหวัด ดังนี้

ด้านจังหวัดตราด พบบ่อนคาสิโนเกาะกงอินเตอร์เนชันแนลหรือบ่อนเกาะกง อยู่ห่างจากชายแดนไทยด้านบ้านหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด เพียง 800 เมตร

ในกรณีจังหวัดจันทบุรีมีการเปิดบ่อนคาสิโนชายแดน 2 จุด ได้แก่ 1)บริเวณจุดผ่านแดนถาวรช่องผักกาด มีบ่อนคาสิโนจำนวน 5 แห่ง ได้แก่ บ่อนซีชาร์อินเตอร์เนชันแนล บ่อนไพลิน บ่อนมงกุฎเพชร บ่อนดรีมเวิร์ล บ่อนเค.อาร์ วิคตอเรีย คาสิโน และ 2) บริเวณตลาดการค้าบ้านแหลม อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี มีบ่อนคาสิโนจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ บ่อนดราโก้คลับ บ่อนเจ้าพระยาคลับ บ่อนริโอคาสิโน (Nop Anon, personal communication, May 1, 2017)

ส่วนในจังหวัดสระแก้ว มีบ่อนคาสิโนเปิดให้บริการตามแนวชายแดนระหว่างอำเภออรัญประเทศ (ตลาดโรงเกลือ) และบ้านปอยเปต อำเภอโอโง จังหวัดบันเตียเมียนเจย ห่างจากด่านตรวจคนเข้าเมืองคลองลึกประมาณ 100 เมตร จำนวน 12 แห่ง ได้แก่ บ่อนฮอลิเดย์ปอยเปต คาสิโน บ่อนฮอลิเดย์ พาเลส คาสิโน แอนดริสอร์ต บ่อนแกรนด์ไดมอนด์ซิตีแอนด์ คาสิโน บ่อนปอยเปตคาสิโนริสอร์ต บ่อนทอปปิกานา บ่อนโกลด์เด็นคราวน์ คาสิโนปอยเปต บ่อนปรีนเซสคราวน์ คาสิโน บ่อนเกินดีงคราวน์ คาสิโน บ่อนคราวน์

คาสีโนตรีมเวิลด์ บ่อนคราวน์เกินตึงสกาย บ่อนสตาร์เวกส์สอร์ตแอนด์คาสีโน และบ่อนสตาร์พาราไดซ์ คาสีโน (Jirayoot Seemung 2017, abstract)

จากสถานการณ์การเพิ่มจำนวนของบ่อนคาสีโนชายแดนรอบประเทศไทยดังกล่าว บทความนี้ต้องการชี้ให้เห็นว่าในการดำเนินธุรกิจบ่อนคาสีโนชายแดนนั้นมีลักษณะเป็นทุนนิยมคาสีโนที่สามารถอธิบายได้จากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองเชิงวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสาธารณะจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองเชิงวัฒนธรรมด้วย

ในการนำเสนอเนื้อหาบทความจะประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่งบทวิพากษ์งานศึกษาคาสีโนชายแดนและทฤษฎีการพนันที่ใช้ศึกษาดั้งเดิม ส่วนที่สอง เศรษฐศาสตร์การเมืองเชิงวัฒนธรรมในการวิเคราะห์ทุนนิยมคาสีโนชายแดนไทย และส่วนสุดท้ายได้แก่ข้อเสนอในเชิงนโยบายของคาสีโนถูกกฎหมาย

บทวิพากษ์งานศึกษาเกี่ยวกับบ่อนคาสีโนชายแดนและทฤษฎีการพนัน

ในปัจจุบันมีงานศึกษาสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวกับคาสีโนชายแดนที่ควรได้รับการวิพากษ์เพื่อต่อยอดทางทฤษฎี ดังนี้

งานของ Rattaphong Sonsuphap (2012) เรื่องบ่อนการพนันตามแนวชายแดน ผลกระทบและแนวทางในการจัดการ งานชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์และแนวโน้มธุรกิจการพนันของโลก รวมถึงประเทศไทยในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ยังศึกษาสถานการณ์บ่อนการพนันตามแนวชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านและการจัดการของภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาในเชิงคุณภาพซึ่งเป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) ดังนั้นจึงเป็นหลักฐานทุติยภูมิเป็นหลักทำให้ขาดข้อมูลระดับพื้นที่ที่มาจากการศึกษาวิจัยในภาคสนาม (field research)

Pinkaew Laungaramsri (2017) ศึกษาเรื่องทุนนิยมคาสีโน: เขตเศรษฐกิจพิเศษจีนกับการสร้างชายแดนเสรีนิยมใหม่ในลาวโดยใช้กรณีศึกษาพื้นที่เมืองต้นผึ้ง แขวงบ่อแก้ว ประเทศลาว ชายแดนระหว่างประเทศลาวกับประเทศจีน งานศึกษาชิ้นนี้มีจุดเด่นอยู่ที่เป็นการศึกษาโดยใช้แนวคิดเชิงทฤษฎีที่นำเข้าทฤษฎีมาจากตะวันตกอย่างเป็นระบบ แต่มีจุดอ่อนอยู่ที่ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลในเชิงลึกทำให้เกิดการใช้ทฤษฎีแทนที่ข้อมูลเชิงลึกควบคู่กับการมองเห็นเพียงแค่ปรากฏการณ์ภายนอกของบ่อนคาสีโน ดังนั้นการศึกษาจึงละเลยประเด็นสำคัญหลายประเด็น เช่น กลไกและกระบวนการสะสมทุน ผู้กระทำการที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ทุน และระบบเศรษฐกิจใต้ดิน (underground economy) อาทิ การฟอกเงินซึ่งถือกระบวนการ

หนึ่งของการสะสมทุนคาสีโนชายแดนโดยทั่วไป ดังจะเห็นได้จากข่าวของบ่อนคิงส์โรมัน² เป็นต้น (Spring News 2018a; Spring News 2018b; Voice TV 2018)

Pornsak Phongphaew et al. (2002) ศึกษาบ่อนการพนันตามแนวชายแดนของไทย ผลกระทบและปัญหา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์ทั่วไปและสภาพหยั่งลึกของการพนันในประเทศไทย รวมถึงศึกษาแนวทางแก้ไขจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้งภายในประเทศและแนวชายแดนในประเทศเพื่อนบ้าน ทำายสุดยังเสนอทางเลือกนโยบายการแก้ไขปัญหาคาสีโนอีกด้วย งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาในเชิงสำรวจ (survey research) ที่มุ่งสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการพนันตามแนวชายแดน และเสนอแนะเชิงนโยบาย (policy implications) เป็นหลัก ดังนั้นจึงไม่ได้มีเป้าหมายในการพัฒนาทฤษฎีในการวิเคราะห์สถานการณ์คาสีโนชายแดนแต่อย่างใด

Sungsidh Piriyaarangsarn (2003) ได้สำรวจทฤษฎีการพนันที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ สรุปได้ 5 ทฤษฎีหลัก แต่เมื่อพิจารณาจากสถานการณ์การพนันชายแดนพบว่าทฤษฎีดังกล่าวไม่สามารถอธิบายคาสีโนได้อย่างมีพลังนัก ดังนี้ (Chaiyon Praditsil et al. 2014, 163 -165)

1. ทฤษฎีการพนันแนวอนุรักษ์นิยม มองว่าการพนันเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาสังคม แต่จากผลการศึกษาลายชิ้นชี้ให้เห็นว่าปัญหาสังคมที่เกิดจากการเล่นการพนันในบ่อนคาสีโนชายแดนนั้น เกิดจากปัจจัยหลายประการ (multifactor) มิใช่แค่เฉพาะปัจจัยจากการเล่นพนันเท่านั้น

2. ทฤษฎีการพนันแนวหน้าที่นิยม ให้ความสำคัญทางสังคมว่าการพนันเป็นกิจกรรมยามว่างหรือมีบทบาทในการสร้างความบันเทิงในสังคมเป็นหลัก แต่จากปรากฏการณ์ในพื้นที่บ่อนคาสีโนชายแดนภาคตะวันออกพบว่า ทุกชนชั้นมิได้มองการพนันเป็นเพียงกิจกรรมเพื่อความบันเทิงเป็นหลัก แต่เน้นว่าเป็นเรื่องของความเสี่ยงในการลงทุนในเชิงธุรกิจ ไม่ว่าจะป็นเจ้าของบ่อน เจ้ามือ หรือนักเล่นพนัน กล่าวคือเจ้าของบ่อนหรือเจ้ามือจะต้องจัดตั้งระบบการบริหารความเสี่ยง ส่วนผู้เล่นการพนันระดับไวโอพีจะมีรูปแบบการพนันตามวิถีของชนชั้นนำ เช่น การมีห้องส่วนตัวในการเล่นพนัน ในขณะที่ชนชั้นที่เป็นประชาชนทั่วไปจะเข้าไปเล่นในระบบและกระบวนกรของผู้เล่นรายย่อย เช่น การเล่นในห้องรวมที่ใช้เงินสดเป็นหลัก ซึ่ง

²กระทรวงการคลังของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ออกแถลงการณ์ เมื่อ วันที่ 30 มกราคม 2561 ว่า บริษัท คิงส์โรมัน อินเตอร์เนชั่นแนล อินเวสต์เมนต์ ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ สปป.ลาว เป็นแหล่งฟอกเงินจากการค้ายาเสพติด และ ถูกขึ้นบัญชีดำเครือข่ายองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ส่งผลให้กระทรวงการคลังของสหรัฐฯ มีคำสั่งคว่ำบาตรกิจการที่เกี่ยวข้องกับนายเจ้าเหวย สำนักงานควบคุมทรัพย์สินในต่างแดน (OFAC) ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการคลังของสหรัฐฯ เป็นผู้ตรวจสอบและรวบรวมข้อมูลกิจการข้ามชาติของเจ้าเหวย (Zhao Wei TCO) พบว่าเครือข่ายดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด เช่น เฮโรอีน ยาบ้า รวมถึงการค้าประเวณีโสเภณีเด็ก โดยร่วมมือกับกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ว้าในเมียนมา ทั้งยังเป็นขบวนการที่ลำเลียงยาเสพติดและสินค้าผิดกฎหมายต่าง ๆ ข้ามพรมแดนระหว่างจีน ลาว ไทย ไปยังประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค

เรียกว่า “สนามทราย” เป็นต้น ลักษณะเป็นธุรกิจของการพนันของบ่อนคาสิโนชายแดนจะพบว่าเป็นธุรกิจที่ทั้งที่เป็นระบบปกติ (normal economy) และเป็นธุรกิจใต้ดิน (underground economy) ในการเป็นธุรกิจที่เป็นระบบปกติ บ่อนคาสิโนจะให้ความสำคัญต่อผู้เล่นรายใหญ่ ส่วนบทบาทที่สำคัญของการเป็นธุรกิจใต้ดินคือ การเป็นแหล่งฟอกเงินจากธุรกิจผิดกฎหมายอื่น ๆ

3. ทฤษฎีการพนันแนวการบริหารสังคม เชื่อว่าการพนันเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม แต่เมื่อพิจารณาเชิงโครงสร้างชนชั้นนั้นจะพบว่าทุกชนชั้นเล่นการพนันบ่อนคาสิโนทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มชนชั้นนำในฐานะเป็นผู้เล่นระดับวีไอพี หรือชาวบ้านในฐานะผู้เล่นรายย่อย นอกจากนี้ยังพบว่า ไม่ว่าจะเศรษฐกิจจะดีหรือตกต่ำ ประชาชนก็ยังคงนิยมเล่นการพนันเสมอ

4. ทฤษฎีการพนันแนวทางเลือกสาธารณะ มองว่าการพนันเป็นกิจกรรมที่ผ่านการวิเคราะห์ในเชิงได้เสียอย่างสมเหตุสมผล (cost-benefit analysis) แต่ทฤษฎีดังกล่าวยังมีจุดอ่อนเนื่องจากมองการพนันเฉพาะมิติทางเศรษฐกิจ เนื่องจากปรากฏการณ์การพนันคาสิโนชายแดนยังต้องพิจารณาการพนันในมิติทางการเมืองและวัฒนธรรมด้วย กล่าวคือ การลงทุนและการบริหารการพนันตามแนวชายแดนนั้นล้วนอยู่ในบริบทของความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจที่เป็นทางการของรัฐและอำนาจอิทธิพลที่ไม่เป็นทางการ รวมถึงว่าการพิจารณาการเล่นพนันในมิติวัฒนธรรมของผู้เล่นที่เป็นคนไทยเสียส่วนใหญ่

5. ทฤษฎีการพนันแนวอาชญาวิทยาและประวัติศาสตร์กฎหมาย เป็นการอธิบายการพนันจากมุมมองทางการเมืองและนิติศาสตร์ ทฤษฎีดังกล่าวนี้เป็นทฤษฎีหนึ่งที่ละเลยมิติการพนันในฐานะที่เป็นธุรกิจของนักลงทุนและนักเล่นการพนัน นอกจากนี้ยังการให้ความสำคัญกับการเมืองและกฎหมายในรูปแบบที่เป็นทางการซึ่งเป็นแนวการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์บ่อนคาสิโนไทย-กัมพูชาที่ในปัจจุบันมีการดำเนินการในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการต่าง ๆ ด้วย เช่น การจัดรถข้ามพรมแดนอย่างไม่เป็นทางการ การปล่อยให้มีการเข้า-ออก พรมแดนเพื่อไปเล่นการพนันบ่อนคาสิโนหลังเวลา เปิด-ปิดด่าน หรือที่เรียกว่า “ช่องรูลูก” การแสวงหาค่าเช่าของนักการเมืองและข้าราชการในพื้นที่ เป็นต้น

ท้ายสุดยังพบอีกว่าในปัจจุบันยังพบการนำทฤษฎีแนวหลังสมัยใหม่ (the postmodern) มาใช้ในการวิเคราะห์การพนันและคาสิโน อาทิ งานศึกษาของ Rattaphong Sonsuphap and Itsaree Phaksipaeng (2016) ที่ใช้ทฤษฎีการบริโภคสัญลักษณ์ (consumption of signs) ของฌอง โบดริยาร์ด (Jean Baudrillard) มาใช้ในการวิเคราะห์การเล่นการพนัน การวิเคราะห์ดังกล่าวมีความเชื่อว่าการพนันได้พัฒนาก้าวหน้าในแบบลาสเวกัส (Lasveguslization) จนผู้เล่นมุ่งบริโภคความบันเทิงมากกว่าการได้เสียจากการพนันเพียงอย่างเดียว แต่การใช้ทฤษฎีแนวหลังสมัยใหม่ยังมีจุดอ่อนอยู่ที่ว่าการพนันตามแนวชายแดนไทยนั้นในปัจจุบันยังไม่พัฒนาถึงขั้นการเล่นพนันเป็นการบริโภคความบันเทิงครบวงจร (entertainment complex) ตามแบบลาสเวกัส

เศรษฐศาสตร์การเมืองเชิงวัฒนธรรมของทุนนิยมคาสสิโนชายแดนไทย

เศรษฐศาสตร์การเมืองเชิงวัฒนธรรมในที่นี้หมายถึงแนวทางการวิเคราะห์ที่ต้องการชี้ให้เห็นว่าการดำเนินงานของคาสสิโนชายแดนเป็นธุรกิจที่มุ่งสะสมทุนทางเศรษฐกิจจากวิถีทางวัฒนธรรมของการเล่นพนัน ในการวิเคราะห์ดังกล่าวบทความนี้จะใช้การบูรณาการระหว่างแนวคิดการสะสมทุนโดยการแย่งยึดกรรมสิทธิ์ (accumulation by dispossession) ของเดวิด ฮาร์วี (David Harvey) มาใช้ในปริมณฑลทางวัฒนธรรม ทฤษฎีว่าด้วยการปฏิบัติการ (theory of practice) ของปีแอร์ บูร์ดิเยอ (Pierre Bourdieu) มาพิจารณาบทบาทของผู้กระทำต่าง ๆ และแนวคิดสังคมเสี่ยงภัย (Risk Society) ของอุลริค เบค (Ulrich Beck) มาใช้ในการวิเคราะห์สนามแห่งความเสี่ยงของบ่อนคาสสิโน

การลงทุนและกระบวนการของบ่อนคาสสิโนชายแดนเป็นกระบวนการสะสมทุนในปริมณฑลทางวัฒนธรรมเนื่องจากการเล่นพนันในบ่อนคาสสิโนเป็นการสานต่อวิถีความนิยมเล่นพนันที่มีดั้งเดิมอยู่แล้วในสังคมไทยให้กลายเป็นสินค้าในเชิงธุรกิจ (commodification) กล่าวคือการเล่นพนันในอดีตนั้นเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะการเล่นครั้งคราวตามประเพณีหรือเล่นตามบ่อนบ้านแต่ต่อมาเมื่อมีการเปิดบ่อนคาสสิโนตามชายแดนผู้เล่นดังกล่าวก็ได้ย้ายมาเล่นในบ่อนคาสสิโนเพื่อจะเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการตลอด 24 ชั่วโมงและปลอดภัยจากการถูกจับกุมจากเจ้าหน้าที่นอกจากนี้เรายังพบอีกว่าพฤติกรรมผู้เล่นพนันในบ่อนคาสสิโนก็ล้วนตั้งอยู่บนพื้นฐานของธุรกิจเป็นหลักก็คือการเล่นเพื่อหาแสวงหากำไรหรือผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแทบทั้งสิ้น ทุนนิยมคาสสิโนในที่นี้มีความตรงตามดังตัวอักษรดังนั้นจึงไม่ได้มีความหมายในแง่ที่เป็นการเก็งกำไรทางการเงินที่พูดเป็นอุปมาอุปมัย (metaphor) ว่า Casino Capitalism (Strange 1986)

การสะสมทุนของบ่อนคาสสิโนรอบชายแดนเป็นผลมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ภายใต้อุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ที่เน้นการสร้างตลาดการพนันชายแดนขึ้นมาหลังจากที่รัฐบาลชาติชาย ชุณหะวัณได้ดำเนินนโยบายเปลี่ยนแปลงนามระบบเป็นสนามการค้า ดังจะเห็นได้จากกรณีตัวอย่างบ่อนคาสสิโนชายแดนไทยกัมพูชาพบว่าหลังจากการเข้ามาของกระแสโลกาภิวัตน์และนโยบายเปลี่ยนแปลงนามระบบเป็นสนามการค้า รัฐบาลกัมพูชาได้ออกกฎหมายเกี่ยวกับคาสสิโนชายแดนในรูปแบบกฎหมายการลงทุน (the law on investment) ในปี พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2546 กฎหมายดังกล่าวถูกกำหนดมาเพื่อรองรับการลงทุนจากต่างประเทศรวมถึงการตั้งบ่อนคาสสิโนโดยให้ความคุ้มครองและเพิ่มแรงจูงใจนักลงทุนต่างชาติในการลงทุนอันจะเป็นการสร้างงานที่ก่อให้เกิดรายได้กับประชาชนและเร่งรัดการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศนอกจากบ่อนคาสสิโนนาคาเวิร์ล (Naga World)³ที่รัฐบาลกัมพูชาออกใบอนุญาตฉบับแรกให้แล้ว รัฐบาลกัมพูชาก็ไม่อนุญาตให้มีบ่อนคาสสิโนในรอบรัศมี 200 กิโลเมตรรอบกรุงพนมเปญอีก (Pornsak Phongphaew et al. 2002, 149; Will and Titthara 2012) นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2539 รัฐบาลกัมพูชายังได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการปราบปรามการพนัน (Royal Decree of the Kingdom of Cambodia

³บ่อนคาสสิโนนาคาเวิร์ล เป็นบ่อนคาสสิโนบนเรือล่องในโดนเลสาบ ในเมืองพนมเปญ

1996) ห้ามดำเนินกิจการการพนันทุกประเภทที่ราชอาณาจักรเว้นแต่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลและอนุญาตให้เฉพาะชาวต่างชาติเล่นการพนันในบ่อนคาสิโนเท่านั้น จากนโยบายดึงดูดการลงทุนดังกล่าวของประเทศกัมพูชาส่งผลให้เงินจากกลุ่มทุนข้ามชาติ ทุนกัมพูชาและทุนไทยไหลเข้าสู่ธุรกิจคาสิโนชายแดนเป็นอย่างมาก กลุ่มทุนข้ามชาติ เช่น กลุ่มทุนมาเลเซีย กลุ่มทุนออสเตรเลีย กลุ่มทุนอเมริกา กลุ่มทุนจีน กลุ่มทุนเกาหลี เป็นต้น หรือในกรณีของกลุ่มนายทุนชาติ เช่น นายก๊ก อาน มหาเศรษฐีในธุรกิจคาสิโนกลุ่มคราวน์ (Crown Casino) รวมทั้งกลุ่มนายทุนไทยทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น (Jirayoot Seemung 2017, 75-141) ดังนั้นภายใต้การออกไปอนุญาตจากรัฐบาลกัมพูชา จนถึงปี พ.ศ. 2557 จะพบว่ารัฐบาลกัมพูชาได้ออกใบอนุญาตแล้วจำนวน 56 คาสิโนทั่วประเทศ ใบอนุญาตเครื่องสล็อต 7,660 เครื่อง และโต๊ะพนัน 2,568 ตัว ทำให้การพนันของประเทศกัมพูชากลายเป็นอุตสาหกรรมที่มีความคึกคักที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เมื่อพิจารณาจากจำนวนบ่อนคาสิโนทั่วประเทศกัมพูชา (Morton 2014; L.H. 2014)

กลไกและกระบวนการสะสมทุนคาสิโนชายแดนไทย

การวิเคราะห์กลไกและกระบวนการสะสมทุนชายแดนโดยใช้แนวคิดการสะสมทุนด้วยการแย่งยึดกรรมสิทธิ์ของเดวิด ฮาร์วี (Harvey 2003) นั้นถือว่าเป็นกระบวนการสะสมทุนเบื้องต้นเป็นผลมาจากการขยายตัวของระบบทุนนิยมโลกในช่วงโลกาภิวัตน์ของอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่การสะสมทุนเบื้องต้นแตกต่างจากการสะสมทุนแบบทุนนิยม (capitalist accumulation of capital) เนื่องจากเป็นการสะสมทุนผ่านกลไกนอกเหนือจากเศรษฐกิจเป็นหลัก (non-economic means) โดยเฉพาะการปิดล้อมเพื่อยึดครองทรัพย์สินสาธารณะ (enclosure of the commons) นอกจากนี้กลไกขับเคลื่อนการสะสมทุนในทัศนะของฮาร์วีจะเป็นกลไกบังคับด้วยความรุนแรงและการสภาวะยินยอมพร้อมใจควบคู่กันไปซึ่งแตกต่างจากกลไกสะสมทุนเบื้องต้นในสมัยของคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) ที่เน้นปิดล้อมที่ดินทำกิน (enclosure of the land) และเน้นการใช้การบังคับด้วยความรุนแรง เราสามารถทำความเข้าใจการสะสมทุนเบื้องต้นของทุนนิยมคาสิโนชายแดนไทยได้ โดยอาศัยแนวคิดการสะสมทุนด้วยการแย่งยึดกรรมสิทธิ์ดังนี้ (Chaiyon Praditsil et al. 2014, 133 - 140; Jirayoot Seemung 2017, 75 - 141)

1. การส่งเสริมการตลาดบ่อนคาสิโนจะส่งเสริมการตลาดด้วยการจัดพาหนะเดินทางแก่นักพนัน โดยรถตู้สำหรับผู้เล่นรายย่อยและรถทัวร์สำหรับผู้เล่นระดับวีไอพี การจับรางวัลชิงโชค เช่น การส่งคูปองชิงโชค การสมัครสมาชิกเพื่อรับสิทธิพิเศษ การสร้างจุดขาย เช่น การให้บริการอาหารฟรีตลอด 24 ชั่วโมง การสร้างระบบการเล่นการพนันที่ยุติธรรม (fair) ต่อผู้เล่นและการบริหารงานบนพื้นฐานทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ของผู้เล่น เช่น ถ้าผู้เล่นคนไทยทางบ่อนจะต้องเน้นการบริการด้วยอัธยาศัยที่ดีเป็นพิเศษ เป็นต้น

2. การทำงานชุมชนสัมพันธ์เพื่อเป็นการลดความขัดแย้งที่จะเกิดกับชุมชน บ่อนคาสิโนส่วนมากมักมีฝ่ายชุมชนสัมพันธ์ โดยเฉพาะบ่อนคาสิโนที่บริหารโดยนายทุนไทยทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินธุรกิจคาสิโน

ในพื้นที่เป็นไปอย่างราบรื่น ทางบ่อนจะจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์เพื่อลดการต่อต้านจากชุมชนในพื้นที่ต่อบ่อนคาสิโน เช่น การจัดงานทอดกฐินประจำปี การรับซื้อสินค้าจากชุมชน เป็นต้น

3. การประสานงานกับฝ่ายมั่นคงทั้งในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านโดยการเสียค่าใช้จ่ายเป็นค่าเช่า (rent) เพื่อให้เจ้าหน้าที่ยึดหยุ่นเวลาเปิด-ปิดด่าน การอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง การลดความเข้มงวดในการตรวจค้นตลอดจนถึงการปล่อยให้เงินข้ามประเทศได้ง่ายขึ้น

4. รูปแบบการเล่นการพนันในบ่อนคาสิโนชายแดนไทยโดยทั่วไปเราสามารถแบ่งประเภทของรูปแบบการพนันในบ่อนคาสิโนออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

4.1 การพนันในรูปแบบดั้งเดิม เป็นการพนันทั่วไปที่ใช้เล่นตามงานประเพณี หรือ การเล่นตามบ้าน เช่น ไพ่ ไฮโล หอย น้ำเต้าปูปลา เป็นต้น การเล่นรูปแบบดั้งเดิมดังกล่าวนี้นำมาใช้ในบ่อนคาสิโนยุคแรก ๆ

4.2 การพนันในรูปแบบสมัยใหม่ เป็นการพนันในพื้นที่ที่ได้รับการอนุญาตให้เล่นการพนันได้ เช่น การใช้เครื่องเล่นต่าง ๆ ที่ทันสมัยเพื่อเป็นการจูงใจนักเล่นพนันและเพื่อให้เกิดความหลากหลายในการเล่นการพนัน การพนันรูปแบบสมัยใหม่มีทั้งคาสิโนที่เป็นระบบเครื่อง (machine) เช่น สล็อตแมชชีน ตู้เกมต่าง ๆ และ การพนันในรูปแบบเกม (gaming) เช่น บาคาร่า รูเล็ต ไพ่สูงต่ำ กำถั่ว เป็นต้น

4.3 การพนันรูปแบบออนไลน์ ภายใต้บริบทการพัฒนาเทคโนโลยีในปัจจุบันบ่อนการพนันชายแดนได้มีการปรับตัวเพื่อขยายฐานผู้เล่นหน้าใหม่เข้าสู่ธุรกิจการพนัน การพนันได้ยกระดับจากการเล่นพนันในพื้นที่รูปธรรมไปสู่การเล่นพนันในพื้นที่เชิงนามธรรมในรูปแบบของการเล่นพนันออนไลน์ผ่านอินเทอร์เน็ต ส่งผลให้นักพนันที่ต้องการเล่นพนันสามารถแทงพนันได้โดยผ่านช่องทางเว็บไซต์ของบ่อนคาสิโนที่ให้บริการ

5. การจัดการความเสี่ยง บ่อนคาสิโนจะจัดกลไกเพื่อลดความเสี่ยงที่จะขาดทุนเชิงธุรกิจโดยใช้ฐานของความรู้ 3 ศาสตร์ ดังนี้

5.1 ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เช่น บ่อนคาสิโนจะใช้การควบคุมด้วยการตั้งโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อกำหนดกำไรที่แน่นอนเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เล่นเพื่อหาจุดอ่อนของผู้อื่น เป็นต้น

5.2 ความรู้ทางพฤติกรรมศาสตร์ โดยทางบ่อนจะติดตั้งกล้องวงจรปิดเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เล่นและหาเทคนิคในการเอาชนะผู้เล่น เช่น หากสังเกตพบว่าคาสิโนเป็นฝ่ายเสียก็จะเปลี่ยนตัวคนแจกไพ่ การบริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อให้นักพนันเกิดความมึนงงขาดสติซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจผิดพลาดได้ง่าย โดยเฉพาะการเล่นการพนันในช่วงกลางคืนซึ่งผู้เล่นจะมีอาการง่วง เพลีย ซึ่งทางบ่อนจะมีโอกาสเป็นฝ่ายได้มากกว่า เป็นต้น กระบวนการเหล่านี้ทำให้บ่อนคาสิโนชายแดนทั้งหมดจึงเปิดบริการแบบ 24 ชั่วโมง

5.3 ความรู้ทางไสยศาสตร์ โดยมีการใช้ความรู้ในทางไสยศาสตร์ใน 3 รูปแบบ ด้วยกัน คือ การใช้ซินแสหรือหมอดู พบว่าบางแห่งมีการจ้างซินแสหรือหมอดูมาประจำบ่อนเพื่อคอยตรวจสอบดวงชะตาของพนักงานที่แจกไพ่และทำการตรวจดูลักษณะโหงวเฮ้ง ดวงชะตาของนักพนันบางคนเพื่อจัดวางพนักงานแจกไพ่ได้อย่างถูกต้อง รูปแบบที่สองเป็นการตรวจดูบุคลิก ลักษณะ ดวงชะตา ของพนักงานแจกไพ่ ซึ่งพนักงานทุกคนจะต้องเปิดเผยข้อมูลอย่างละเอียดเพื่อให้ซินแสหรือหมอดูคำนวณปีชงและตรวจสอบโหงวเฮ้งก่อนที่จะเข้ามาทำงาน และการไหว้บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในบ่อนคาสีโนเพื่อลดบันดาลตามสิ่งที่ตนต้องการหรือให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วย

6. การบริหารงานเพื่อสนับสนุนกิจกรรมภายในคาสีโนจะประกอบด้วยฝ่ายต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่

6.1 ฝ่ายธุรกิจรับจํานำ ฝ่ายธุรกิจรับจํานำจะมีหลายรูปแบบมีทั้งลักษณะนักลงทุนบ่อนคาสีโนดำเนินการเองและทำให้เครือข่ายของนักลงทุนเข้ามาเช่าดำเนินการหรือการจ้างเอกชนภายนอกเข้ามาดำเนินการภายใต้สัญญา ซึ่งพบว่าผู้ใช้บริการจํานำส่วนใหญ่จะเป็นนักพนันในสนามทราย เช่น การจํานำโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น

6.2 ฝ่ายการจัดการเรื่องอาหารและเครื่องดื่ม อาหารและเครื่องดื่มที่จัดเลี้ยงภายในบ่อนคาสีโนมีระบบการบริหารหลากหลายรูปแบบ ผู้ที่ดำเนินการส่วนใหญ่มักเป็นเจ้าของบ่อน เครือข่ายเจ้าของบ่อนหรือบริษัทเอกชนภายนอก โดยวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตอาหารจะหาซื้อจากตลาดฝั่งประเทศไทย

6.3 ฝ่ายดูแลการขายบริการทางเพศ การบริการทางเพศในบ่อนส่วนใหญ่จะเป็นการให้บริการในกลุ่มลูกค้าวีไอพีโดยจะต้องมีการส่งจองล่วงหน้าเพื่อให้ทางบ่อนจัดหามาให้ตามความต้องการของลูกค้า ซึ่งหญิงสาวที่ให้บริการมาจากหลากหลายสัญชาติ

6.4 ฝ่ายจัดหาที่พัก การให้บริการจัดหาที่พักถือเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกควบคู่กับบ่อนทุกแห่งโดยนักเล่นพนันทุกคนสามารถเข้าไปใช้บริการได้หากปฏิบัติตามกติกาต่าง ๆ ของบ่อน เช่น มีการแลกชิปตามเกณฑ์ที่บ่อนคาสีโนกำหนดไว้ก็สามารถเข้าพักได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เป็นต้น โดยระบบการบริหารที่พิกส่วนใหญ่เจ้าของบ่อนจะดำเนินการเองซึ่งส่วนมากจะมีการจ้างงานพนักงานคนไทยเนื่องจากสามารถทำได้ดีกว่า

6.5 ฝ่ายบริการสินเชื่อ เป็นการให้บริการปล่อยสินเชื่อโดยเฉพาะกับนักพนันระดับวีไอพี การขอเครดิตจะดำเนินการผ่านพนักงานดูแลลูกค้า สำหรับกระบวนการติดตามหนี้จะมีกำหนดเวลาและขั้นตอนที่แตกต่างกันในแต่ละบ่อนคาสีโน แต่อย่างไรก็ดีทุกบ่อนคาสีโนจำเป็นต้องจัดตั้งกลไกความรุนแรงเชิงอิทธิพลเป็นฐานในการบริการสินเชื่อ ยกตัวอย่างเช่น บ่อนคาสีโนแห่งหนึ่งในพื้นที่ชายแดน ผู้บริหารจะใช้เวลา 7 วันหลังจากขอเครดิตไปจะมีการติดตามทวงหนี้จากนั้นจะมีกำหนดเวลาในการชดใช้หนี้ เช่น 1-3 เดือน สำหรับลูกค้าที่ไม่มีเงินจ่ายจะต้องถูกยึดทรัพย์สินเท่าที่จะทำได้ และเพื่อติดตามหนีบบ่อนคาสีโนบางแห่งจะมีมาตรการบริหารหนี้ที่เรียกว่า “คุ้ม ชัง รีด” เป็นต้น

7. กลไกการทำธุรกิจได้ดิน นอกจากบ่อนคาสีโนจะมีการบริหารจัดการโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญและการจัดการความเสี่ยงแล้ว ชนชั้นนำในฐานะผู้ลงทุนในธุรกิจบ่อนคาสีโน ยังแสวงหาการสะสมทุนจากระบบการฟอกเงินในบ่อนคาสีโน ดังคำสัมภาษณ์ของนักธุรกิจที่เข้าไปลงทุนในบ่อนคาสีโนชายแดนที่ชี้ให้เห็นถึงขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้ (Chaiyon Praditsil et al. 2014, 123 - 125; Pornsak Phongphaew et al. 2002, 230-238)

7.1 ในกระบวนการฟอกเงินจะต้องเป็นที่รู้จักกันระหว่างคนที่นำเงินมาพอกกับเจ้าของบ่อนคาสีโนที่สนับสนุนการฟอกเงินโดยจะมีการพูดคุยตกลงระหว่างผู้ฟอกเงิน เช่น นักการเมือง นักธุรกิจที่ประกอบธุรกิจผิดกฎหมายกับเจ้าของบ่อนคาสีโนโดยส่วนใหญ่แล้วเจ้าของบ่อนจะได้เงินตอบแทน 10% จากเงินที่นำมาพอกทั้งหมด

7.2 ผู้ฟอกเงินจะนำเงินเข้าบ่อนโดยใช้รถบริการที่ทางบ่อนคาสีโนจัดไว้ให้บริการบริเวณชายแดนฝั่งประเทศไทยเพื่อข้ามมายังฝั่งประเทศกัมพูชาที่ตั้งของบ่อนคาสีโน วิธีการนี้ทำให้ผู้ฟอกเงินสามารถขนเงินเข้า-ออกประเทศได้อย่างสะดวกในฐานะนักเล่นการพนันระดับวีไอพีของบ่อน โดยไม่ต้องผ่านพิธีการศุลกากรและพิธีการตรวจคนเข้าเมือง

7.3 หลังจากที่ได้มีการตกลงกันระหว่างผู้ฟอกเงินกับเจ้าของบ่อนคาสีโนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทางเจ้าของบ่อนคาสีโนจะจัดเตรียมสำหรับไฟเฉพาะสำหรับผู้นำเงินมาพอกเพื่อให้เป็นฝ่ายชนะในการเล่นการพนัน จากนั้นจึงเข้าสู่กระบวนการเล่นการพนันตามปกติ

7.4 ในระหว่างการเล่นการพนันของผู้ที่นำเงินมาพอก บ่อนคาสีโนจะบันทึกภาพไว้เป็นหลักฐานเพื่ออ้างอิงถึงแหล่งที่มาของเงินว่าผู้นำเงินมาพอกเป็นผู้ “เล่นได้” โดยในระหว่างการเล่นบ่อนคาสีโนจะแก้มั้งแต่ข้างบนข้างล่างเป็นครั้งคราวเพื่อความสมจริง

7.5 หลังจากที่ถูกบันทึกภาพไว้เรียบร้อยแล้วหรือชนะจากการเล่นการพนัน บ่อนคาสีโนจะออกหลักฐานใบเสร็จให้กับผู้นำเงินมาพอกเพื่อเป็นเอกสารยืนยันถึงแหล่งที่มาของเงิน

7.6 หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการฟอกเงินผู้ฟอกเงินจะนำเงินที่พอกได้กลับประเทศไทยโดยถือว่าเป็นเงินที่ถูกกฎหมายทันที กระบวนการฟอกเงินจึงถือได้ว่าเป็นกลไกที่แอบแฝง (latent function) เบื้องหลังการดำเนินธุรกิจบ่อนคาสีโน เนื่องจากเป็นกลไกที่ให้ประโยชน์กับกลุ่มนักการเมืองหรือนักธุรกิจผิดกฎหมาย ดังจะเห็นได้จากประสิทธิภาพในการฟอกเงินที่ใช้เวลารวดเร็วในการแปลงเงินผิดกฎหมายให้เป็นถูกกฎหมาย

การช่วงชิงผลประโยชน์ในธุรกิจคาสีโนชายแดน

การช่วงชิงผลประโยชน์ในธุรกิจคาสีโนชายแดนเป็นผลมาจากการเคลื่อนไหวของผู้กระทำการ (actor) ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับบ่อนคาสีโนชายแดนไทย ผู้กระทำการที่สำคัญประกอบไปด้วยตัวแสดง 3

ฝ่ายหลัก ได้แก่ เจ้าของบ่อนคาสีโน เจ้ามือ และนักพนัน ดังนี้ (Chaiyon Praditsil et al. 2014, 121 - 123; Jirayoot Seemung 2017, 75-141)

เจ้าของบ่อนคาสีโน เจ้าของบ่อนในฐานะผู้ลงทุนมีบทบาทในการบริหารงานบ่อนคาสีโน รวมถึงการบริหารบุคคล การบริหารงานประกอบไปด้วย บุคลากร 3 ประเภทหลัก คือ ผู้จัดการบ่อน คนแจกไฟ (dealer) และพนักงานดูแลลูกค้า (junket) ซึ่งแต่ละฝ่ายมีหน้าที่ดังนี้

1. ผู้จัดการบ่อนถือว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเป็นผู้ที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยโดยเฉพาะอย่างยิ่งการควบคุมไม่ให้มีการโกง รวมถึงอำนวยความสะดวก ประสานงานภายในบ่อนคาสีโน บ่อนคาสีโนที่ได้มาตรฐานจะมีการจัดระบบผู้จัดการออกเป็นหลายระดับเพื่อช่วยในการบริหาร

2. คนแจกไฟเป็นผู้ที่ทำหน้าที่แจกไฟให้กับนักเล่นพนัน คาสีโนจะให้ความสำคัญอย่างมากโดยจะเริ่มเตรียมคนตั้งแต่การคัดเลือกคนโดยคำนึงถึงคุณสมบัติ ได้แก่ มีบุคลิกดี มีไหวพริบในการทำงาน ซึ่งต้องมีการทดสอบความถนัดเกี่ยวกับตัวเลข หลังจากที่คัดเลือกแล้วทางคาสีโนจะมีกระบวนการในการฝึกอบรมวิธีการแจกไฟอย่างเข้มข้นเป็นเวลา 6 เดือนโดยครูฝึกอบรมมืออาชีพ ภายหลังการฝึกอบรมแล้วจะมีพี่เลี้ยงยื่นประกบตลอดเวลาในช่วงระยะแรกของการทำงานจนทางบ่อนคาสีโนมั่นใจจึงปล่อยให้คนแจกไฟดำเนินงานได้ด้วยตัวเอง

3. พนักงานดูแลลูกค้า จะเป็นกลุ่มที่ดูแลนักเล่นพนันในหลากหลายรูปแบบ เช่น เชียร์นักพนัน ดูแลอำนวยความสะดวกให้กับนักเล่นพนัน เป็นต้น หากเป็นการดูแลกลุ่มลูกค้าวีไอพีรายได้ส่วนหนึ่งของพนักงานดูแลลูกค้าก็จะมาจากค่าคอมมิชชั่นในการแลกชิพ

เจ้ามือ เจ้ามือมี 2 ลักษณะ ได้แก่ เจ้ามือที่เป็นนักธุรกิจที่มาจากภายนอกและเจ้าของบ่อนคาสีโนบางแห่งก็เป็นเจ้ามือเองด้วย ในกรณีของเจ้ามือที่มาจากภายนอกเจ้ามือจะมีบทบาทในการจัดการดูแลภายในบริเวณพื้นที่ที่ตัวเองเช่าด้วยตัวเอง โดยต้องแยกออกจากเจ้าของบ่อนคาสีโนเพื่อบริหารความเสี่ยงที่จะเสียพินรวมถึงการถูกโกง เจ้ามือจะบริหารจัดการตั้งแต่เริ่มการจัดหาพนักงานเพื่อให้แน่ใจว่าไว้ใจได้ ดังนั้นเจ้ามือจึงต้องเป็นผู้คัดเลือกพนักงานด้วยตนเอง การใช้ความรู้ทางเทคโนโลยีติดตั้งกล้องวงจรปิดในพื้นที่โต๊ะเช่าของตนเองเพื่อในกรณีที่มีปัญหาจะสามารถเปิดกล้องวงจรปิดของตนได้โดยที่ไม่ต้องอาศัยกล้องวงจรปิดจากส่วนกลางของบ่อนคาสีโน รวมถึงยังมีการบริหารความเสี่ยงโดยใช้ความรู้ทางพฤติกรรมศาสตร์เข้ามาช่วยในการบริหารความเสี่ยงอีกด้วยเพราะนอกจากเจ้ามือจะต้องจ่ายค่าเช่าแล้วเจ้ามือยังต้องจ่ายค่าจ้างพนักงานแจกไฟหรือดูแลโต๊ะของตน หากขาดทุนมากอาจส่งผลให้หายับไม่พอกับรายจ่ายได้ นอกจากนี้เจ้ามือยังมีบทบาทในการนำเข้าการเล่นการพนันรูปแบบต่าง ๆ อีกด้วย

นักเล่นพนัน บ่อนคาสีโนชายแดนรอบประเทศจะมีทั้งนักพนันในพื้นที่และนักพนันที่มาจากต่างพื้นที่หรือต่างประเทศ อย่างไรก็ตามเราจำเป็นต้องแยกนักท่องเที่ยวและนักพนันออกจากกันอย่างชัดเจนเนื่องจากพฤติกรรมของนักพนันนั้นมุ่งมาเล่นพนันเป็นหลักและไม่ได้เดินทางไปเที่ยวส่วนอื่นนอกจากบ่อน

คาสีโน ส่วนนักท่องเที่ยวคือผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวและมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เข้าไปใช้บริการบ่อนคาสีโน นักพนันสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท โดยพิจารณาจากจำนวนเงินที่ใช้เล่นเป็นเกณฑ์ ได้แก่ (Chaiyon Praditsil et al. 2014, 122; Jirayoot Seemung 2017, 112 - 137)

1. กลุ่มนักเล่นรายใหญ่หรือกลุ่มวีไอพีคือ กลุ่มที่ผู้เล่นที่ลงทุนเล่นในแต่ละครั้งจำนวนมากกว่า 10,000 บาทอยู่กับข้อกำหนดของแต่ละบ่อนคาสีโน โดยทั่วไปจะเป็นนักพนันจากกรุงเทพฯและปริมณฑลหรือภายในพื้นที่บริเวณใกล้เคียงกับบ่อนคาสีโนชายแดน นักเล่นกลุ่มนี้จะมีพื้นที่เล่นเฉพาะในบ่อนคาสีโนที่แยกออกจากพื้นที่เล่นของกลุ่มนักพนันรายย่อยและจะได้รับการดูแลอย่างดีจากบ่อนคาสีโนตามความต้องการของผู้เล่น

2. กลุ่มนักเล่นรายย่อย คือ นักพนันที่เข้ามาเล่นในบ่อนคาสีโนด้วยเงินจำนวนน้อยซึ่งถือเป็นผู้ใช้บริการหลักของคาสีโน หรือเรียกว่า “สนามทราย” นักพนันโดยส่วนมากจะเป็นผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน มีอายุตั้งแต่ 35 – 70 ปี และนักพนันอาชีพบางรายยังมีการหารายได้เสริมจากการซื้อหรือราคาถูกหรือบุนหรือปลอดภาษีเพื่อกลับไปจำหน่ายในพื้นที่ตนเอง

นอกจากนี้นักพนันรายย่อยยังหมายรวมถึงลูกค้าคาสีโนออนไลน์ของบ่อนคาสีโนชายแดนซึ่งในปัจจุบันค่อนข้างมีพลวัตอย่างมาก บริการคาสีโนออนไลน์จะเปิดตลอด 24 ชั่วโมงโดยผู้เล่นสามารถเล่นการพนันผ่านเว็บไซต์และโทรศัพท์มือถือซึ่งนักเล่นกลุ่มนี้จะมีตั้งแต่วัยรุ่นไปจนถึงวัยทำงาน

การเดินทางของนักเล่นพนันจะมีรูปแบบการเดินทางโดยทั่วไป 2 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ การเดินทางมาด้วยตัวเองและเดินทางมากับยานพาหนะของบ่อนคาสีโน ในส่วนของการบริการของบ่อนคาสีโนนั้นจะมีรูปแบบที่เรียกว่าเครือข่ายทัวร์พนัน เครือข่ายนักพนันเป็นเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการที่เชื่อมระหว่างบ่อนการพนันกับนักเล่นพนันผ่านคนที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับการบริการรับส่งคนซึ่งถือเป็นหัวใจของการส่งเสริมการตลาดคาสีโนบริเวณชายแดนโดยมีรูปแบบสำคัญ 2 รูปแบบในปัจจุบัน คือ

1. การอำนวยความสะดวกโดยรถตู้ การอำนวยความสะดวกในลักษณะนี้มุ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักพนันรายย่อยโดยจัดรถตู้ให้นักพนันเดินทางไปโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายหรือเสียค่าใช้จ่ายเพียงเล็กน้อย นักพนันจะต้องเสียค่าธรรมเนียม จากนั้นเมื่อเดินทางถึงบ่อนคาสีโนจึงนำบัตรรถตู้โดยสารไปแลกเป็นชิพเพื่อนำไปเล่นการพนัน

2. การอำนวยความสะดวกด้วยรถทัวร์โดยสาร รูปแบบนี้เป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่นักพนันคล้ายกับระบบรถตู้จากเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล หากเป็นกลุ่มผู้เล่นรายใหญ่จะได้รับการดูแลเป็นอย่างดีจากบ่อนคาสีโนโดยการแลกชิพขั้นต่ำอยู่ที่ 10,000 บาท ซึ่งการมาเล่นแต่ละครั้งก็จะใช้เวลาหลายวันโดยเฉพาะหากตรงกับช่วงวันหยุดยาว ในกรณีของนักพนันรายย่อยจะเสียค่าใช้จ่ายเพียงเล็กน้อยในการไปเล่นพนันที่บ่อนคาสีโนเป็นค่าโดยสารรถทัวร์

กระบวนการช่วงชิงส่วนเกินในธุรกิจคาสีโนเป็นผลมาจากปัจจัยหลัก 2 ประการ คือ ความสามารถในการขับเคลื่อนในเวทีการพนันและโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงในการเล่นการพนัน

ความสามารถในการขับเคลื่อนในเวทีการพนันเพื่อช่วงชิงผลประโยชน์จากบ่อนคาสีโนในที่นี้จะนำทฤษฎีว่าด้วยการปฏิบัติของปีแยร์ บูดีเยอร์ (Bourdieu 1977) มาใช้ในการวิเคราะห์ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ความสามารถในการขับเคลื่อนในเวทีการพนันมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยหลัก 3 ปัจจัย ได้แก่

1. ปัจจัยแรก คือ ฮาบิทัส (Habitus) ในระดับชนชั้นของสังคม บูดีเยอร์ได้ชี้ให้เห็นว่า ฮาบิทัสของแต่ละชนชั้นไม่ใช่ธรรมชาติของคนในแต่ละชนชั้นหากแต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคม (socialization) คุณค่า (values) หรือโลกทัศน์ (worldviews) โดยล้วนเป็นผลมาจากเงื่อนไขในการดำรงชีวิตที่หลอมรวมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายทำให้รู้สึกเหมือนเป็นธรรมชาติ ในกรณีของนักพนันนั้นจะมีนิสัยชอบเล่นการพนันอันเป็นผลมาจากการขัดเกลาทางสังคมและเงื่อนไขการใช้ชีวิตทำให้มองว่าการพนันว่าเป็นเส้นทางในการหาเงินแบบเร่งรัด ได้เงินมากและเป็นเส้นทางที่นำไปสู่การเลื่อนสถานะทางสังคม ส่งผลให้กลุ่มคนที่อยากรวยนั้นคือชนชั้นล่างและชนชั้นกลางเข้ามาเล่นการพนัน ตัวอย่างเช่น นักเล่นพนันชาวไทยมีฮาบิทัสเป็นวิถีทางวัฒนธรรม ดังนั้นเมื่อเปิดบ่อนก็เป็นเพียงเปลี่ยนรูปแบบจากการเล่นพนันในบ่อนบ้านมาเป็นบ่อนชายแดน เป็นต้น

2. ปัจจัยที่สองเป็นเรื่องเกี่ยวกับทุนในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่

2.1 ทุนทางเศรษฐกิจ (economic capital) เป็นสิ่งที่นักพนันใช้ในการวางเดิมพันในการเล่นการพนัน และแน่นอนว่าชนชั้นนำที่เป็นเจ้าของบ่อนและเจ้ามือมียอมมีสายป่านยาวกว่านักพนันทั่วไป ดังนั้นในระยะยาวแล้วนักพนันย่อมพบกับความเสี่ยงจากการสูญเสียทุนทางเศรษฐกิจมากกว่ากลุ่มอื่น

2.2 ทุนทางวัฒนธรรม (cultural capital) การพนันในบ่อนคาสีโนชายแดนมีลักษณะเหมือนสินค้าที่วางอยู่บนฐานทางความรู้ทางเทคนิค การบริการ และวิชาชีพสินค้าทางวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนรูปไปเป็นทุนทางเศรษฐกิจ เช่น การได้เสียจากการพนันแต่ทุนทางวัฒนธรรมดังกล่าวเป็นความรู้ที่อยู่ในมือของเจ้าของบ่อนและเจ้ามือเป็นหลัก

2.3 ทุนทางสังคม (social capital) เป็นทุนที่มีความสัมพันธ์เครือข่ายสังคมของชนชั้นในพื้นที่คาสีโนชายแดนโดยใช้ความสัมพันธ์ดังกล่าวในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนเกิน เช่น การแสวงหาผลประโยชน์จากธุรกิจใต้ดิน การแสวงหาผลประโยชน์จากการปันส่วนหุ้นลมของกลุ่มนักลงทุนที่ถือหุ้นลมสำหรับบูดีเยอร์ ทุนทางสังคมถูกสร้างโดยอำนาจทางสังคมนำไปสู่ความไม่เท่าเทียมกันรวมถึงความใกล้ชิดในสังคม "การคงอยู่ของเครือข่ายความสัมพันธ์" เครือข่ายของเจ้าของบ่อนและเจ้ามือเป็นเครือข่ายที่มีความเข้มแข็งมากกว่านักพนันที่มาในลักษณะปัจเจกชนอย่างเห็นได้ชัด

2.4 นอกจากนี้แล้ว ในพื้นที่บ่อนคาสีโนยังมีการช่วงชิงผลประโยชน์ส่วนเกินผ่านทางทุนทางเทคโนโลยี (technological capital) อีกด้วยได้แก่ ในเกมตู้มีการคุมความเสี่ยงในการพนันด้วยระบบ

คอมพิวเตอร์หรือเกมโต๊ะมีการใช้เทคโนโลยีในการหาทางชนะผู้เล่นพนันโดยการที่ใช้สถิติพิเศษที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่าแต่สามารถแสดงสัญลักษณ์ผ่านทางกล้องวงจรปิด เป็นต้น

3. ปัจจัยสุดท้าย คือ พื้นที่ความสัมพันธ์ทางสังคมและทางการเมือง (field) เป็นโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ รวมทั้งความสัมพันธ์เชิงอำนาจ พื้นที่ในที่นี้เป็นพื้นที่บ่อนคาสิโนซึ่งมีกิจกรรมการพนันที่มีโอกาสได้เสียผลประโยชน์และผลกระทบที่ตามมา บทความนี้จะประยุกต์สังคมเสี่ยงภัยของอูลริค เบค (Beck 1992) มาใช้ในบ่อนคาสิโนชายแดนในฐานะที่เป็นสังคมที่มีความเสี่ยงภัยมากขึ้นสำหรับมนุษย์ อย่างไรก็ตามโอกาสที่จะเกิดความเสียหายในบ่อนคาสิโนจะมีความแตกต่างไม่เท่ากันระหว่างกลุ่มและชนชั้นต่าง ๆ ระหว่างเจ้าของบ่อน เจ้ามือและนักเล่นพนัน ขึ้นอยู่กับความสามารถในการควบคุมปัจจัยความเสี่ยง เช่น การควบคุมแรงปรารถนา (desire) ในการเล่นการพนัน เป็นต้น กล่าวโดยสรุปคือ โอกาสที่จะเกิดความเสียหายในการเล่นการพนันจะมีระดับน้อยในกลุ่มของเจ้าของบ่อนเนื่องจากสามารถควบคุมปัจจัยความเสี่ยงได้มากกว่ากลุ่มเจ้ามือหรือกลุ่มนักเล่น ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมกลไกและกระบวนการในการบริหาร รวมถึงการควบคุมพฤติกรรมของเจ้ามือหรือนักพนันนอกจากนี้ยังกระตุ้นความโลภของนักพนันผ่านการโฆษณา โปรโมชันต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักพนันเล่นมาก ๆ นั้นหมายถึงความสัมพันธ์ทางอำนาจที่ชนชั้นนำมีมากกว่านักพนัน

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสามปัจจัยหลักนี้จะนำไปสู่การได้การเสียจากบ่อนคาสิโนชายแดนทั้ง 2 รูปแบบ คือ

1. การสูญเสียทรัพย์สินจากการพนัน “เจ๊ง” ซึ่งในท้ายที่สุดจะเป็น “ผีข้างบ่อน”
2. ผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นตามมาจากการ “เจ๊ง” การพนัน เช่น ปัญหาหย่าร้าง การลักขโมย การพัวพันกับการค้ายาเสพติดจนถึงการค้าประเวณี เป็นต้น

อย่างไรก็ดี การได้เสียและผลกระทบจากการเล่นการพนันในบ่อนคาสิโนซึ่งเป็นการช่วงชิงส่วนเกินในธุรกิจคาสิโนนั้นมีความแตกต่างกันระหว่างเจ้าของบ่อน เจ้ามือและนักเล่นพนันในลักษณะของเกมที่ต้องมีผู้ได้ผู้เสีย ดังนี้ (Tong Anon, personal communication, December 5, 2016)

1. กลุ่มผู้ที่มีแนวโน้มที่จะได้เสมอหรือชนะเสมอจะได้แก่นักลงทุนบ่อนคาสิโน ได้แก่ นักธุรกิจที่ลงทุนในการก่อสร้างอาคารและ (หรือ) ให้เช่าพื้นที่เล่นคาสิโนและโรงแรมที่พัก สำหรับผลประโยชน์ที่กลุ่มนักลงทุนจะได้นั้นจะได้รับการพนันเสมอในการเก็บค่าเช่า (rent seeking) เนื่องจากพวกเขาเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดสถานที่ให้กับเจ้าของโต๊ะหรือเจ้ามือและนักเล่นได้เข้ามาเล่นได้อย่างปลอดภัยรวมทั้งการอำนวยความสะดวกและการบริการต่าง ๆ เช่น การเดินทาง อาหาร ที่พักให้กับนักเล่นพนัน นอกจากนี้ นักลงทุนบ่อนคาสิโนยังได้ค่าตอบแทนจากการเก็บค่าที่ตั่งโต๊ะ ในขณะที่เดียวกันนักลงทุนหรือเจ้าของบ่อนคาสิโนส่วนใหญ่มักจะเป็นเจ้าของโต๊ะหรือเป็นเจ้ามือด้วย

กลุ่มนักลงทุนที่ถือหุ้นลม กลุ่มนักลงทุนนี้อาศัยการเป็นเจ้าของพื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอิทธิพลทางการเมืองในประเทศกัมพูชาทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติโดยกลุ่มจะได้ผลประโยชน์จากการปันส่วนของหุ้นลม ดังจะเห็นได้จากกรณีของอาเซียน (นามสมมุติ) ผู้ว่าราชการในพื้นที่ปกครองตนเองของเขมรแดงที่ได้รับส่วนแบ่งปันผลจากบ่อนคาสิโนในตัวเลขที่เป็นทางการ อาทิ 20% เป็นต้น

2. กลุ่มผู้ที่มีแนวโน้มได้และเสีย ในการลงทุนธุรกิจบ่อนคาสิโน กลุ่มที่มีโอกาสได้และโอกาสเสียได้แก่ เจ้ามือ โดยแบ่งโอกาสได้และเสีย ดังนี้

2.1 โอกาสที่เจ้ามือจะได้อย่างแน่นอน เกิดมาจากการเก็บค่าตั้ง (commission) จึงมีลักษณะของนายทุนกินค่าเช่าที่เรียกว่า เสือนอนกิน เช่น ถ้านักเล่นพนันเล่นหรือแทงบาคาร์ว 1 ครั้ง เป็นเงินจำนวน 100 บาท ถ้าแทงถูกจะได้เงินเพียง 95 บาท อีก 5 บาทจะต้องเสียเป็นค่าตั้งให้กับเจ้ามือ

2.2 โอกาสที่เจ้ามือจะเสีย เกิดมาจากความเสี่ยงในการเล่นพนันของนักพนันในแต่ละครั้ง ทั้งเกมการพนันที่อาศัยเจ้าหน้าที่ควบคุม เช่น ไพ่บาคาร์ว หรือเกมการพนันที่ใช้ระบบคอมพิวเตอร์ควบคุม เช่น รูเล็ตสล๊อต เป็นการเล่นที่มีความเสี่ยงที่เจ้ามือมีโอกาสเสียได้เช่นเดียวกัน

เจ้ามือจัดอยู่ในกลุ่มของผู้ที่มีโอกาสได้และเสียจากการลงทุนในบ่อนคาสิโน เนื่องจากเจ้ามือที่เป็นเจ้าของบ่อนหรือนักลงทุนบ่อนคาสิโนจะใช้ระบบการบริหารที่เรียกว่าการบริหารความเสี่ยงโดยใช้ความรู้ทั้งทางวิทยาศาสตร์ ความรู้ทางพฤติกรรมศาสตร์ รวมถึงการใช้ความรู้ทางไสยศาสตร์เพื่อควบคุมการเสียประโยชน์ของเจ้าของโต๊ะ

3. กลุ่มผู้ที่มีแนวโน้มที่จะเสียเสมอ จะพบว่าโดยภาพรวมแล้วนักพนันจะเป็นผู้เสียประโยชน์เสมอเนื่องจากบ่อนการพนันจะมีกลไกและเทคนิค 2 ประการที่ทำให้ผู้เล่นการพนันเป็นฝ่ายเสีย คือ

3.1 การพนันในรูปแบบเครื่องการเล่นแบบนี้เจ้าของเครื่องเล่นสามารถคุมความเสี่ยงในการพนันด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เช่น สล็อตแมชชีน ตู้เกมต่าง ๆ ผู้ประกอบการคาสิโนสามารถตั้งโปรแกรมที่เครื่องเล่นเพื่อกำหนดกำไรที่แน่นอนได้

3.2 การพนันในรูปแบบเกม เจ้ามือจะใช้เทคนิคทางพฤติกรรมศาสตร์เอาชนะนักพนัน เช่น การให้เจ้าหน้าที่ของคาสิโนพักทุกชั่วโมง ในขณะที่นักพนันที่นั่งเล่นทั้งวันย่อมมีความรู้สึกเมื่อยล้าอ่อนเพลีย นักเล่นบางรายเล่นต่อเนื่องกระทั่งไม่ลุกขึ้นไปทำธุระส่วนตัว เช่น รับประทานอาหารหรือไปห้องน้ำ โดยเฉพาะในช่วงเวลากลางคืนที่นักพนันมีอาการง่วงนอน ด้วยเงื่อนไขที่ว่านี้ ช่วงเวลาหลัง 2 ทุ่ม เป็นต้นไป จึงเป็นช่วงที่เจ้ามือจะมีโอกาสได้กำไรมาก ประกอบกับการจัดบริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ฟรีตลอดเวลาทำให้ผู้เล่นอาจพลาดและเสียการพนันได้ง่าย

ยิ่งไปกว่านั้นกรณีบ่อนคาสิโนออนไลน์ภายใต้บริบททุนนิยมโลกาภิวัตน์จะพบว่าความเสี่ยงดังกล่าวยังเพิ่มขึ้นในลักษณะของการพนันออนไลน์นับเป็นหนึ่งในรูปแบบการพนันสมัยใหม่ที่ไม่จำเป็นต้องเล่นในบ่อนคาสิโนหรือพื้นที่เล่นการพนันเชิงรูปธรรมเพียงอย่างเดียวหากแต่การพนันถูกขับเคลื่อน

เข้าสู่การเล่นในพื้นที่เสมือนจริงที่ถูกสร้างขึ้นจากการพัฒนาเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสาร ลักษณะดังกล่าวได้ทำลายอุปสรรคทางด้านเวลาและสถานที่ในการเล่นพนันลงโดยเฉพาะภายหลังการพัฒนาเทคโนโลยีบนโทรศัพท์สมาร์ทโฟนและอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง พบว่าเจ้ามือและเจ้าของบ่อนได้พัฒนาธุรกิจคาสิโนของตนให้เข้าถึงผู้เล่นได้ง่ายขึ้นผ่านเว็บไซต์และแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์สื่อสาร ส่งผลให้ในปัจจุบันการพนันออนไลน์ได้รับความนิยมแพร่หลายในกลุ่มนักพนันหน้าใหม่ เนื่องจากสามารถเข้าถึงได้ง่ายโดยปราศจากข้อจำกัด อีกทั้งสามารถตรวจสอบสถานะภาพการเล่นจำนวนเงินได้ – เสียได้เป็นเวลาจริงโดยสมบูรณ์ในสภาพดังกล่าว ส่งผลให้ผู้ที่ได้เสียในทุนนิยมคาสิโนเปลี่ยนหน้าไปอย่างรวดเร็วทุกวันอันมีสาเหตุมาจากความเร็วของรอบการเล่นและกระแสเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ไหลเวียนอย่างรวดเร็ว (Jirayoot Seemung 2017, 112 - 137)

ข้อเสนอในเชิงนโยบายของบ่อนคาสิโนตามกฎหมาย

จากการวิเคราะห์ที่บ่อนคาสิโนชายแดนไทยโดยอาศัยงานเศรษฐศาสตร์การเมืองเชิงวัฒนธรรม ผู้เขียนสามารถสรุปได้ว่าข้อเสนอการเปิดบ่อนคาสิโนตามกฎหมายในปัจจุบันเป็น “การเพิ่มปัญหามากขึ้น” สำหรับสังคมไทยเนื่องจากปัญหาการเสียพนันที่มีสาเหตุมาจากการช่วงชิงผลประโยชน์ของการพนันในคาสิโนซึ่งเป็นเกมที่ต้องมีการแพ้-ชนะ ในขณะที่เดียวกันก็เพิ่มผลกระทบทางสังคมที่ตามมาอย่างหลากหลายอีกด้วย นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงประเด็นการจัดระเบียบคาสิโนจะพบว่าสังคมไทยในปัจจุบันยังเป็นไปได้ยากอีกด้วย ดังตัวอย่างในประเด็นต่อไปนี้ (Attachai Anon, personal communication, March 17, 2018)

ประเด็นการควบคุมนักพนันโดยจำกัดผู้เข้าไปเล่นในบ่อนคาสิโนต้องเป็นเฉพาะคนต่างชาติเท่านั้น เป็นข้อเสนอที่ท้าทายหากพิจารณาจากกรณีของบ่อนคาสิโนชายแดนไทย – กัมพูชาในเขตภาคตะวันออกจะพบว่าเมื่อนักพนันที่เป็นคนไทยลดลง บ่อนคาสิโนกัมพูชาต้องปรับตัวโดยหันมารับลูกค้าชาว กัมพูชาให้เข้าไปเล่นการพนันแบบไม่เป็นทางการ นอกจากนี้ข้อถกเถียงในประเด็นว่าการมีบ่อนคาสิโนอย่างถูกกฎหมายในประเทศไทยจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวมาเล่นการพนันในประเทศได้จะพบว่า เป็นข้อเสนอที่สวนทางข้อเท็จจริงกันอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากนักท่องเที่ยวกับนักพนันเป็นคนละกลุ่มกัน นักพนันคือคนกลุ่มหลักที่เข้าไปใช้บริการคาสิโนแต่นักท่องเที่ยวเข้าไปใช้บริการบ่อนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ประเด็นดังกล่าวยิ่งลำบากมากขึ้นเมื่อมีการเล่นในรูปแบบคาสิโนออนไลน์ซึ่งพบว่าการควบคุมเป็นไปได้ยากและมีผลกระทบในวงกว้างโดยจะกระทบทุกผู้ทุกวัย

ประเด็นการควบคุมสถานที่ตั้งของบ่อนคาสิโนซึ่งโดยหลักการแล้วควรอยู่ห่างไกลจากชุมชน เช่น บนเกาะ เป็นต้น แต่ในปัจจุบันจะพบว่าเป็นการยากที่จะหาสถานที่ดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม ถ้าเปลี่ยนไปใช้

ระบบการพนันรูปแบบออนไลน์ปัญหาการควบคุมก็จะยิ่งยากกว่าเดิม (Attachai Anon, personal communication, March 17, 2018)

ประเด็นการควบคุมบทบาทของนักการเมืองและข้าราชการอำมาตย์ในการแทรกแซงธุรกิจคาสีโนอย่างไม่เป็นทางการเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนเกินหรือเข้าไปชักใย (manipulation) อยู่เบื้องหลังก็ยิ่งเป็นไปได้ยาก เนื่องจากโครงสร้างอำนาจที่ยังผูกขาดอยู่ที่ชนชั้นนำเป็นหลัก (Srisuwan Janya, personal communication, March 15, 2018)

สำหรับข้อเสนอการมีคาสีโนเพื่อที่จะช่วยส่งเสริมรายได้ของประเทศสามารถเป็นทางเลือกนโยบายในอนาคตได้เมื่อมีการออกแบบกฎหมายการพนันใหม่โดยที่ยังถือการพนันเป็นสิ่งผิดกฎหมายแต่อนุญาตให้เปิดโดยต้องมีการสร้างระบบการพนันแบบรับผิดชอบ (responsible gambling) และการให้การศึกษาวผลเมืองที่รู้เท่าทันการพนัน (critical consciousness) (Naowarat Plainoi 2014) ดังนั้น เงื่อนไขเบื้องต้น (pre- condition) ต่อการอนุญาตเปิดบ่อนคาสีโนควรมีมาตรการสำคัญดังนี้

1. การพนันนั้นจะต้องปราศจากความเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมอื่น ๆ เช่น การฟอกเงินจากบ่อนคาสีโน เป็นต้น
2. การจัดการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็ก เยาวชนและบุคคลที่ขาดความสามารถในการปกป้องตนเองจากผลกระทบของบ่อนคาสีโน เช่น การควบคุมการพนันรูปแบบออนไลน์ เป็นต้น
3. การจัดการให้การให้การศึกษาคือเพื่อเคลื่อนไหวกฎหมายและเรียนรู้ข้อมูลเกี่ยวกับบ่อนคาสีโนอย่างรอบด้าน
4. การจัดทำประชามติในพื้นที่ที่มีการจัดตั้งบ่อนคาสีโนอย่างโปร่งใสและมีส่วนรวมอย่างแท้จริง

References

- Attachai Anon. 2018. Chaomue Bon Kan Phanan Haeng Nueng Nai Phuenthi Chaidaeen Phaktawan-ok Khong Thai. [A Host of a Casino at the Eastern Border of Thailand]. Personal communication, March 17. (in Thai)
- Beck, Ulrich. 1992. *Risk Society: Towards a New Modernity*, translated by Mark Ritter. London: Sage.
- Bourdieu, Pierre. 1977. *Outline of a Theory of Practice*, translated by Richard Nice. Cambridge: Cambridge University Press.
- Chaiyon Praditsil, Nakrob Tianam, Wongtham Sarana, Chuwong Ubalee, and Jutinan Kwunnate. 2014. Khruetakhai Chonchan Nam Thang Setthakit Kanmueang Lae Phonkrathop Khong Bon Kha Si No Tam Chaidaeen Thai - Kamphucha Nai Khet Changwat Phaktawan-ok. [Politico-

- Economic Elite Networks and Impacts of Thailand – Cambodia Border Casinos in the Eastern Region Provinces]. Bangkok: Thai Health Promotion Foundation. (in Thai)
- Harvey, David. 2003. *The New Imperialism*. New York: Oxford University.
- Jirayoot Seemung. 2017. *Kan Thopthuan Lae Prap Yutthasat Kan Phatthana Khong Khrongkan Phatthana Phuenthi Chaifang Thale Tawan-ok Su Kan Pen Prathet Asian Nai Changwat Sa Kaeo : Korani Sueksa Bon Kha Si No Chaidae*n. [Review and Adjustment of the Strategy of the Eastern Seaboard Development Program toward ASEAN Country Status in Sa Kaeo Province: The Case of Border Casinos]. Bangkok: National Research Council of Thailand (NRCT). (in Thai)
- L.H. 2014. "Casinos in Cambodia: When the Luck Runs Out." *The Economist*. Accessed February 26, 2018. <https://www.economist.com/blogs/banyan/2014/10/casinos-Cambodia>.
- Morton, Eddie. 2014. "Gambling on change, Business." *The Phnom Penh Post*. Accessed February 26, 2018. www.phnompenhpost.com/business/gambling-change.
- Naowarat Plainoi. 2014. *Rai-ngan Phon Kan Pramoen Lae Phaengnan Lot Panha Kan Phanan*. [General Evaluation and Plans to Reduce Gambling Problems]. Bangkok: Thai Health Promotion Foundation. (in Thai)
- Nop Anon. 2017. *Chaokhong Bon Kan Phanan Haeng Nueng Nai Phuenthi Chaidae*n Phaktawan-ok. [A Casino Owner at the Eastern Border of Thailand]. Personal communication. May 1. (in Thai)
- Nualnoi Treerat. 2016. "Talat Kan Phanan Lok : Phanphan Mak Khuen." [World Gambling Market: Increasingly Turbulent All the Time]. In *Kan Phanan Nai Yuk Plian Phan Rai-ngan Pracham Pi 2559 Sun Sueksa Panha Kan Phanan*. [Gambling in Transition: Annual Report of Center for Gambling Studies], edited by Siriporn Yodkamonsat, 24 – 39. Bangkok: Duean Tula. (in Thai)
- Pinkaew Laungaramsri. 2017. *Thunniyom Kha Si No : Khet Setthakit Phiset Chin Kap Kan Sang Chaidae*n Seri Niyom Mai Nai Lao. [Capitalism of Casino: Special Economic Zone of China and Establishment of Liberalism on Laos's Border]. Chiang Mai: Center of ASEAN Studies, Chiang Mai University. (in Thai)

- Pornsak Phongphaew, Sanit Chornanan, Vichien Tansirikongkhon, Khajornsak Sawekkomet, and Thongchai Torraktrakun. 2002. **Bon Kan Phanam Tam Naeo Chaidan Khong Thai: Phonkrathop Lae Naeothang Kaekhai Panha**. [Casinos on Thailand's Borders: Effects and Problem-Solving Approaches]. Bangkok: The Political Science Association of Kasetsart University. (in Thai)
- Ratchabandityasapha. 2011. **Photchananukrom Chabap Ratchabandittayasathan Phoso 2554**. [Thai Royal Institute's Official Dictionary of the Thai Language, Thailand 2011]. Accessed July 26, 2018. <http://www.royin.go.th/dictionary>. (in Thai)
- Rattaphong Sonsuphap. 2012. **Bon Kan Phanam Tam Naeo Chaidan : Phonkrathop Lae Naeothang Kan Chatkan**. [Casinos on Borders: Effects and Management Plans]. Bangkok: Thai Health Promotion Foundation. (in Thai)
- Rattaphong Sonsuphap, and Itsaree Phaksipaeng. 2016. **Huai Tai Din Nai Miti Khit Rueang Kan Luean Lai Su Thun Choeng Sanyalak**. [Underground Lotteries in the Perspective of Symbolic Capitalism's Slippage]. In **Kan Phanam Nai Yuk Plian Phan Rai-ngan Pracham Pi 2559 Sun Sueksa Panha Kan Phanam**. [Gambling in Transition: Annual Report of Center for Gambling Studies], edited by Siriporn Yodkamonsat, 198–207. Bangkok: Duean Tula. (in Thai)
- Royal Decree of the Kingdom of Cambodia. 1996. **Law on the Suppression of Gambling 1996**. Accessed February 26, 2018. https://www.wto.org/english/thewto_e/acc_e/khm_e/WTACCKHM3A3_LEG_42.pdf.
- Spring News. 2018a. **"King's Roman: Anachak Phanam Rim Khong Kham Thi Khunkhoei Khong Nak Siang Chok**. ["King's Roman" The Gambling Empire at Khong River Well-known to Fortune Seekers]. Accessed February 3, 2018. <http://www.springnews.co.th/th/2018/02/191797>. (in Thai)
- . 2018b, February 3. **Poet Khum Khai Thurakit Anachak King's Roman**. [Unmasking King's Roman's Business Network]. Accessed February 3, 2018. <http://www.springnews.co.th/th/2018/02/192469>. (in Thai)
- Srisuwan Janya. 2018. **Lekhathikan Samakhom Ongkan Phithak Ratthathammanun Thai**. [Secretary-General of the Association to Protect the Thai Constitution]. Personal communication. March 15. (in Thai)
- Strange, Susan. 1986. **Casino Capitalism**. Oxford: Basil Blackwell.

- Sungsidh Piriyaarangsana. 2003. Rakthan Thang Prawattisat Thruesai Kan Phanana. [Historical Roots of Gambling Theory]. In **Setthakit Kan Phanana Thanglueak Choeng Nayobai**. [Gambling Economy: Policy Choices], edited by Sungsidh Piriyaarangsana et al., 1-35. Bangkok: Ruam Duai Chuai Kan. (in Thai)
- Thai Publica.2015. “Ton Thi Phut Lom Thai Chu Promochan Riak Khaek Laek Ngoen Fri Hong **Phak.**” [Casinos in Thailand and Neighboring Countries (episode 1) – Surrounding Thailand by Promotions Involving Free Money Exchange and Rooms]. Accessed February1, 2018. <https://thaipublica.org/2015/08/casino-1>. (in Thai)
- Tong Anon. 2016. **Phuchatkan Bon Kan Phanana Haeng Nueng Nai Phuenthi Chaidana Phaktawan-ok Khong Thai**. [A Manager of a Casino at the Eastern Border of Thailand]. Personal communication. December 5. (in Thai)
- Voice TV. 2018. **Poet Phang Thun Kham Chat “Chin - Thai – Lao” Tong Songsai Kiaophan Yaseptit – Khapraweni**. [Disclosure on China – Thailand – Laos Trade: Drugs and Prostitution Suspected]. Accessed February 3, 2018. <https://www.voicetv.co.th/read/Hy1UW4gLM>. (in Thai)
- Will, Rachel, and May Titthara. 2012. “Cambodia's Gambling Law Loosely Enforced.” Accessed February 26, 2018. <http://www.phnompenhpost.com/national/cambodias-gambling-law-loosely-enforced>.